

Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (czwarta izba w składzie powiększonym)

z dnia 3 lutego 2021 r.*ⁱ

Prawo instytucjonalne – Parlament – Mobbing – Decyzje przewodniczącego Parlamentu stwierdzające zaistnienie mobbingu wobec dwóch akredytowanych asystentów parlamentarnych oraz nakładające na posła do Parlamentu Europejskiego sankcję w postaci utraty prawa do otrzymywania dziennej diety na utrzymanie przez okres 12 dni – Artykuły 11 i 166 regulaminu Parlamentu – Wewnętrzne postępowanie odwoławcze – Decyzja prezydium Parlamentu utrzymująca w mocy nałożoną sankcję – Artykuł 167 regulaminu Parlamentu – Skarga o stwierdzenie nieważności – Termin do wniesienia skargi – Dopuszczalność – Prawo do obrony – Odpowiedzialność pozaumowna

W sprawie T-17/19

Giulia Moi, zamieszkała w [*dane osobowe*] (Włochy), którą reprezentują M. Pisano i P. Setzu, adwokaci,

strona skarżąca,

przeciwko

Parlamentowi Europejskiemu, który reprezentują T. Lazian, S. Seyr i M. Windisch, w charakterze pełnomocników,

strona pozwana,

mającej za przedmiot, po pierwsze, tytułem żądania głównego, oparte na art. 263 TFUE żądanie stwierdzenia nieważności różnych aktów wydanych w ramach wszczętego wobec skarżącej postępowania w sprawie ustalenia i ukarania przypadków mobbingu, oraz, tytułem żądania ewentualnego, żądanie stwierdzenia zbyt daleko idącego lub nieproporcjonalnego charakteru sankcji nałożonej na nią i jej zastępcę w stosunku do sankcji przewidzianej w art. 166 lit. a) regulaminu Parlamentu, a także, po drugie, oparte na art. 268 TFUE żądanie zasądzenia od Parlamentu odszkodowania na jej rzecz oraz nakazanie przewodniczącemu Parlamentu ogłoszenia tej informacji na posiedzeniu plenarnym Parlamentu,

SĄD (czwarta izba w składzie powiększonym),

w składzie: S. Gervasoni, prezes, L. Madise, P. Nihoul (sprawozdawca), R. Frendo i J. Martín y Pérez de Nanclares, sędziowie,

sekretarz: J. Palacio González, główny administrator,

* Język postępowania: włoski

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 lipca 2020 r.,
wydaje następujący

Wyrok

I. Okoliczności powstania sporu

- 1 Skarżąca, Giulia Moi, była w latach 2014–2019 posłanką do Parlamentu Europejskiego.
- 2 W dniu 22 listopada 2017 r. jej dwóch akredytowanych asystentów parlamentarnych (zwanym dalej „dwoma AAP”) złożyło wniosek o udzielenie wsparcia na podstawie art. 24 regulaminu pracowniczego urzędników Unii Europejskiej (zwanego dalej „regulaminem pracowniczym”), powołując się na trudną sytuację w pracy.
- 3 W dniach 27 i 28 listopada 2017 r. dwóch AAP złożyło skargi do komitetu doradczego rozpatrującego skargi dotyczące nękania psychicznego lub molestowania seksualnego z udziałem posłów do Parlamentu Europejskiego (zwanego dalej „komitetem doradczym”), ustanowionego na mocy art. 1 ust. 1 przepisów wewnętrznych z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie nękania psychicznego lub molestowania seksualnego z udziałem posłów do Parlamentu Europejskiego, zmienionych w dniu 6 lipca 2015 r. (zwanym dalej „przepisami z dnia 14 kwietnia 2014 r., zmienionymi w dniu 6 lipca 2015 r.”).
- 4 Pismem z dnia 23 lutego 2018 r. komitet doradczy poinformował skarżącą o treści skarg dwóch AAP i zwrócił się do niej o przedstawienie uwag na temat ich zarzutów.
- 5 W dniu 27 lutego 2018 r. dwóch AAP zostało wysłuchanych przez komitet doradczy.
- 6 W dniu 9 marca 2018 r. skarżąca przedstawiła swoje uwagi na temat skarg dwóch AAP.
- 7 W dniu 20 marca 2018 r. skarżąca została wysłuchana przez komitet doradczy.
- 8 W dniu 28 marca 2018 r. skarżąca przedstawiła komitetowi doradczemu dodatkowe dokumenty.
- 9 Pismem z dnia 22 maja 2018 r. przewodnicząca komitetu doradczego przekazała przewodniczącemu Parlamentu opinię, w której komitet doradczy stwierdził zaistnienie mobbingu w rozumieniu art. 12a ust. 3 regulaminu pracowniczego.
- 10 Pismem z dnia 3 lipca 2018 r., doręczonym następnego dnia, przewodniczący Parlamentu poinformował skarżącą o sformułowanych w opinii komitetu doradczego wnioskach wskazujących na zaistnienie mobbingu i wezwał ją do przedstawienia do dnia 20 lipca 2018 r. uwag w przedmiocie tych wniosków.
- 11 Pismem z dnia 18 lipca 2018 r., które wpłynęło do Parlamentu w dniu 20 lipca tego samego roku, skarżąca odpowiedziała na wezwanie przewodniczącego Parlamentu, kwestionując zaistnienie mobbingu.

- 12 W piśmie z dnia 2 października 2018 r. przewodniczący Parlamentu, po zapoznaniu się z opinią komitetu doradczego i uwagami skarżącej, poinformował ją, że „podziela opinię komitetu doradczego, który wykazał, że sytuacja opisana przez obu skarżących stanowiła przejaw mobbingu w rozumieniu regulaminu pracowniczego”. W toku postępowania przed Sądem Parlament odnosił się do tego pisma jako do „decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu”. Powyższa nazwa będzie stosowana w dalszej części niniejszego wyroku dla oznaczenia tego dokumentu.
- 13 W tym samym dniu przewodniczący Parlamentu przekazał skarżącej inny dokument, zatytułowany „Decyzja przewodniczącego Parlamentu z dnia 2 października 2018 r.”, w którym, po pierwsze, stwierdził, że jej działania „naruszały zasady i wartości, na których opiera się regulamin Parlamentu, w szczególności art. 2 [TUE] oraz art. 1 (poszanowanie godności ludzkiej) i 31 (prawo do warunków pracy szanujących zdrowie, bezpieczeństwo i godność pracowników) Karty praw podstawowych Unii Europejskiej”, oraz po drugie, wskazał, że „w związku z jej działaniami w stosunku do [dwóch AAP], które zostały uznane za przejaw mobbingu, postanowił nałożyć na [skarżącą] sankcję w postaci utraty prawa do otrzymywaniaiennej diety na utrzymanie przez okres 12 dni”. W toku postępowania przed Sądem Parlament odnosił się do tego pisma jako do „decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję”. Powyższa nazwa będzie stosowana w dalszej części niniejszego wyroku dla oznaczenia tego dokumentu.
- 14 Dwa dokumenty wymienione w pkt 12 i 13 zostały doręczone skarżącej łącznie.
- 15 W dniu 16 października 2018 r., działając na podstawie art. 167 regulaminu Parlamentu (zwanego dalej „regulaminem Parlamentu”), skarżąca wniosła do prezydium Parlamentu odwołanie wewnętrzne od decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję. W odwołaniu tym zakwestionowała okoliczność, że jej działania wobec dwóch AAP należało uznać za przejaw mobbingu, oraz, tytułem ewentualnym, wniosła o nałożenie na nią łagodniejszej sankcji.
- 16 Decyzją z dnia 12 listopada 2018 r., ogłoszoną w dniu 14 listopada tego samego roku na posiedzeniu plenarnym, prezydium Parlamentu utrzymało w mocy decyzję przewodniczącego Parlamentu nakładającą sankcję (zwaną dalej „decyzją prezydium Parlamentu”).

II. Postępowanie i żądania stron

- 17 Pismem z dnia 11 stycznia 2019 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.
- 18 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd zdecydował o otwarciu ustnego etapu postępowania i w ramach środków organizacji postępowania określonych w art. 89 regulaminu postępowania wezwał Parlament do przedstawienia pewnych dokumentów oraz zadał stronom pytania na piśmie, zwracając się do nich o udzielenie odpowiedzi na piśmie. Strony zastosowały się do tych wezwań w wyznaczonym terminie.
- 19 Na wniosek czwartej izby Sąd postanowił, na podstawie art. 28 regulaminu postępowania, przekazać sprawę składowi powiększonemu.
- 20 Na rozprawie w dniu 10 lipca 2020 r. zostały wysłuchane wystąpienia stron i ich odpowiedzi na pytania ustne Sądu.

21 Skarżąca wnosi w skardze do Sądu o:

- tytułem żądania głównego – stwierdzenie nieważności decyzji prezydium Parlamentu, decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję, jak również „wszelkich aktów związanych z nałożoną sankcją, w tym również aktów wcześniejszych i późniejszych”;
- tytułem żądania ewentualnego – „stwierdzenie, że nałożona sankcja dyscyplinarna jest zbyt daleko idąca [lub] nieproporcjonalna, a w konsekwencji zastąpienie jej sankcją przewidzianą w art. 166 [ust. 3 lit.] a) regulaminu wewnętrznego”;
- w każdym wypadku – zasądzenie od Parlamentu Europejskiego na rzecz skarżącej odszkodowania ustalonego przez Parlament na zasadzie słuszności w postaci zapłaty kwoty 50 000 EUR – lub innej wyższej lub niższej kwoty uznanej za słuszną – oraz zobowiązanie przewodniczącego Parlamentu do ogłoszenia tej informacji na posiedzeniu plenarnym Parlamentu;
- obciążenie Parlamentu kosztami postępowania.

22 Skarżąca przedstawiła ponadto szereg wniosków o zastosowanie środków organizacji postępowania oraz o przeprowadzenie środków dowodowych, jak również wniosków o przedstawienie dowodów i wniosków dowodowych.

23 Parlament wnosi do Sądu o:

- odrzucenie żądania dotyczącego stwierdzenia nieważności decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję jako niedopuszczalnego;
- odrzucenie żądania dotyczącego stwierdzenia nieważności wszelkich aktów związanych z nałożoną sankcją, w tym również aktów wcześniejszych i późniejszych, jako niedopuszczalnego;
- odrzucenie żądań dotyczących skierowania przez Sąd nakazów do Parlamentu i zastąpienia jego orzeczeniem wydanych przez niego decyzji jako niedopuszczalnych;
- odrzucenie wniosków o przedstawienie dowodów i wniosków dowodowych oraz wniosków o zastosowanie środków organizacji postępowania i o przeprowadzenie środków dowodowych jako niedopuszczalnych;
- odrzucenie żądań odszkodowawczych jako niedopuszczalnych;
- odrzucenie skargi jako częściowo niedopuszczalnej, a w każdym wypadku oddalenie jej w pozostałym zakresie jako bezzasadnej;
- obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

III. Co do prawa

A. W przedmiocie mających zastosowanie przepisów

- 24 Na wstępie należy zauważyć, że przepisami mającymi zastosowanie w niniejszej sprawie są art. 11, 166 i 167 regulaminu Parlamentu oraz przepisy z dnia 14 kwietnia 2014 r., zmienione w dniu 6 lipca 2015 r.
- 25 Jak przyznał Parlament w odpowiedziach na zadane mu przez Sąd pytania, przewodniczący Parlamentu błędnie powołał się w swojej decyzji nakładającej sankcję na decyzję prezydium Parlamentu z dnia 2 lipca 2018 r. w sprawie funkcjonowania komitetu doradczego rozpatrującego skargi dotyczące nękania psychicznego lub molestowania seksualnego z udziałem posłów do Parlamentu Europejskiego oraz na procedury, które mają zastosowanie w tej dziedzinie.
- 26 Zgodnie bowiem z art. 15 ust. 1 tej ostatniej decyzji stosuje się ona jedynie do wniosków o udzielenie wsparcia złożonych po dniu 1 września 2018 r. Tymczasem w niniejszym przypadku, jak wynika z pkt 2 powyżej, wnioski o udzielenie wsparcia zostały złożone przez dwóch AAP w dniu 22 listopada 2017 r.

B. W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności

1. W przedmiocie dopuszczalności żądania stwierdzenia nieważności w świetle art. 76 regulaminu postępowania

- 27 Bez podnoszenia formalnego zarzutu niedopuszczalności Parlament zwraca uwagę, że wbrew wymogom art. 76 regulaminu postępowania skarżąca nie sformułowała żądania stwierdzenia nieważności w oparciu o jasno określone zarzuty.
- 28 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 21 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, mającym zastosowanie do postępowania przed Sądem na podstawie art. 53 akapit pierwszy tegoż statutu, oraz z art. 76 lit. d) regulaminu postępowania, skarga wszczynająca postępowanie powinna określać przedmiot sporu i zawierać zwięzłe przedstawienie powołanych zarzutów. Elementy te winny być na tyle jasne i precyzyjne, by umożliwić stronie pozwanej przygotowanie obrony, a Sądowi wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie skargi, w razie potrzeby bez dodatkowych informacji. W celu zagwarantowania pewności prawa i prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości najbardziej istotne okoliczności stanu faktycznego i stanu prawnego, na których opiera się skarga, powinny wynikać, przynajmniej w zarysie, lecz w sposób spójny i zrozumiały, z tekstu samej skargi (zob. wyrok z dnia 12 grudnia 2018 r., SH/Komisja, T-283/17, EU:T:2018:917, pkt 86 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 29 W niniejszym przypadku prawdą jest, że skarga nie opiera się na kolejno podnoszonych zarzutach przedstawionych w odrębnych nagłówkach.
- 30 Jednakże, jak podnosi skarżąca w replice, nie wyklucza to możliwości zidentyfikowania przez Sąd trzech zarzutów podniesionych na poparcie żądania stwierdzenia nieważności, które to zarzuty Parlament zresztą zakwestionował. Zarzuty te dotyczą, po pierwsze, naruszenia art. 41 ust. 2

Karty praw podstawowych, zasady poszanowania prawa do obrony, obowiązku bezstronności oraz „prawa do udziału w postępowaniu i kontradiktoryjności postępowania”, po drugie, braku uzasadnienia, a po trzecie, nadużycia władzy.

- 31 W związku z tym należy stwierdzić, że skarga spełnia wymogi określone w art. 76 lit. d) regulaminu postępowania.

2. W przedmiocie istoty żądania stwierdzenia nieważności

- 32 Jak wynika z opisu przedmiotu skargi i jej żądań, skarżąca wnosi o stwierdzenie nieważności decyzji prezydium Parlamentu.
- 33 Na pierwszej stronie skargi, przy określaniu jej przedmiotu, skarżąca wnosi ponadto o stwierdzenie nieważności decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję.
- 34 Należy też zauważyć, że chociaż decyzja przewodniczącego Parlamentu stwierdzająca zaistnienie mobbingu nie została wyraźnie wymieniona w opisie przedmiotu skargi ani wśród aktów, o których stwierdzenie nieważności wniesiono w jej żądaniach, z przedstawienia zarzutów wynika, że oczywistym zamiarem skarżącej było zakwestionowanie również tej decyzji.
- 35 Parlament nie wyraził zresztą zastrzeżeń w tej kwestii.
- 36 Ponieważ Parlament był w stanie zidentyfikować to żądanie i się do niego szczegółowo ustosunkować, należy uznać, że żądanie stwierdzenia nieważności dotyczy również decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu, mimo że decyzja ta nie figuruje formalnie w opisie przedmiotu skargi (zob. podobnie wyrok z dnia 2 marca 1967 r., Simet i Feram/Wysoka Władza, 25/65 i 26/65, EU:C:1967:4, s. 53).
- 37 Okoliczność, że żądanie stwierdzenia nieważności dotyczy również decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu, znajduje też potwierdzenie w żądaniu sformułowanym przez skarżącą w opisie przedmiotu skargi oraz w pkt 17 skargi, dotyczącym stwierdzenia nieważności wszelkich aktów związanych z nałożoną sankcją, w tym również aktów wcześniejszych i późniejszych.
- 38 Z akt sprawy nie wynika, by w tym ostatnim żądaniu skarżąca miała na myśli inne decyzje niż decyzja przewodniczącego Parlamentu stwierdzająca zaistnienie mobbingu.
- 39 W konsekwencji należy uznać, że żądanie stwierdzenia nieważności dotyczy decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu, decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję i decyzji prezydium Parlamentu (zwanym dalej „zaskarżonymi decyzjami”).

3. W przedmiocie dopuszczalności żądania stwierdzenia nieważności w zakresie, w jakim dotyczy ono decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję

- 40 Zdaniem Parlamentu w zakresie, w jakim żądanie stwierdzenia nieważności jest skierowane przeciwko decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję, należy je odrzucić jako niedopuszczalne z dwóch powodów, z których jeden został podniesiony tytułem głównym, a drugi tytułem ewentualnym.

- 41 Tytułem głównym Parlament podnosi, że decyzja przewodniczącego Parlamentu nakładająca sankcję została zastąpiona decyzją Prezydium, która stanowi ostateczne stanowisko instytucji, a w związku z tym decyzję, którą należało zaskarżyć.
- 42 W tym względzie należy zauważyć, że decyzja prezydium Parlamentu została wydana w następstwie odwołania wewnętrznego wniesionego przez skarżącą na podstawie art. 167 regulaminu Parlamentu od decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję.
- 43 Tymczasem zgodnie z orzecznictwem możliwość zaskarżenia decyzji w trybie administracyjnym, niezależnie od tego, czy ów tryb ma charakter obligatoryjny, czy fakultatywny, nie ma wpływu na prawo zainteresowanego do wniesienia przez cały ten czas skargi do sądu (wyrok z dnia 21 lutego 2018 r., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, pkt 34).
- 44 Nie można zatem twierdzić, zwłaszcza w świetle usankcjonowanego w art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawa do skutecznego środka prawnego przed sądem, że wszczęcie postępowania odwoławczego w rozumieniu art. 167 regulaminu narusza prawo do środka prawnego przed sądem przeciwko spornej decyzji (zob. analogicznie wyrok z dnia 21 lutego 2018 r., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, pkt 35).
- 45 Należy też przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem odwołanie administracyjne i jego oddalenie, wyrażne lub dorozumiane, stanowią integralną część złożonej procedury. W tych okolicznościach skarga do sądu, nawet formalnie skierowana przeciwko oddaleniu odwołania, skutkuje zaskarżeniem do sądu Unii niekorzystnego aktu, od którego wniesiono odwołanie (wyroki: z dnia 21 lutego 2018 r., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, pkt 36; z dnia 19 września 2018 r., Selimovic/Parlament, T-61/17, niepublikowany, EU:T:2018:565, pkt 45).
- 46 Dodatkowo w myśl utrwalonego orzecznictwa skarga jest dopuszczalna niezależnie od tego, czy jest wniesiona wyłącznie na decyzję będącą przedmiotem odwołania, na decyzję oddalającą odwołanie, czy na obie te decyzje łącznie, pod warunkiem że odwołanie i skarga zostały wniesione w terminach określonych w wyżej wspomnianych artykułach (zob. wyrok z dnia 21 lutego 2018 r., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 47 Z powyższego wynika, że wydanie decyzji przez prezydium Parlamentu nie stoi na przeszkodzie możliwości wniesienia przez skarżącą skargi na decyzję przewodniczącego Parlamentu nakładającą sankcję, mimo że owa decyzja była przedmiotem odwołania wniesionego na podstawie art. 167 regulaminu.
- 48 Tytułem ewentualnym Parlament podnosi, że w zakresie, w jakim skarga jest skierowana przeciwko decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję, jest ona niedopuszczalna ze względu na to, że została wniesiona po upływie dwumiesięcznego terminu przewidzianego w art. 263 akapit szósty TFUE.
- 49 Należy w tym względzie przypomnieć, że celem administracyjnego trybu odwołania, bez względu na jego ewentualną fakultatywność, jest umożliwienie i wspieranie polubownego rozstrzygania sporów powstałych między zainteresowanym a organem administracji w celu uniknięcia skierowania sprawy na drogę sądową (wyroki: z dnia 21 lutego 2018 r., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, pkt 25; z dnia 19 września 2018 r., Selimovic/Parlament, T-61/17, niepublikowany, EU:T:2018:565, pkt 43).

- 50 W niniejszej sprawie postępowanie, o którym mowa w art. 167 regulaminu, stanowi fakultatywny tryb poprzedzający wniesienie skargi. Tymczasem owo postępowanie utraciłoby swą skuteczność (effet utile), gdyby poseł do Parlamentu Europejskiego, który zdecydował się skorzystać z tej możliwości w celu polubownego rozwiązania sporu, był zobligowany do wniesienia skargi na drodze sądowej przed zakończeniem tego postępowania administracyjnego w celu dochowania terminu do wniesienia skargi na decyzję będącą przedmiotem tego postępowania (wyrok z dnia 19 września 2018 r., Selimovic/Parlament, T-61/17, niepublikowany, EU:T:2018:565, pkt 43).
- 51 Należy też zauważyć, że zgodnie z art. 167 regulaminu jeżeli prezydium Parlamentu nie podejmuje decyzji w przedmiocie odwołania wewnętrznego w przewidzianym w tym celu terminie czterech tygodni, sankcja zostaje uznana za nieważną, w związku z czym nie ma w takim wypadku potrzeby kierowania środka zaskarżenia do sądu (wyrok z dnia 19 września 2018 r., Selimovic/Parlament, T-61/17, niepublikowany, EU:T:2018:565, pkt 44).
- 52 W konsekwencji należy uznać, że w ramach niniejszej skargi skarżąca mogła żądać stwierdzenia nieważności decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję najpóźniej w dniu upływu terminu do wniesienia skargi liczonego od dnia doręczenia decyzji prezydium Parlamentu (zob. podobnie wyrok z dnia 19 września 2018 r., Selimovic/Parlament, T-61/17, niepublikowany, EU:T:2018:565, pkt 48; zob. także podobnie i analogicznie wyrok z dnia 21 lutego 2018 r., LL/Parlament, C-326/16 P, EU:C:2018:83, pkt 41).
- 53 W niniejszej sprawie decyzja prezydium Parlamentu została wydana w dniu 12 listopada 2018 r. i doręczona skarżącej w dniu 14 listopada tego samego roku. Skarga o stwierdzenie nieważności została natomiast wniesiona w dniu 11 stycznia 2019 r.
- 54 Wynika stąd, że w zakresie, w jakim skarga dotyczy decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję na skarżącą, nie można uznać, że została wniesiona po terminie.

4. W przedmiocie dopuszczalności żądania stwierdzenia nieważności w zakresie, w jakim dotyczy ono decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu

- 55 Parlament podnosi też, że w zakresie, w jakim skarga jest skierowana przeciwko decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu, żądanie stwierdzenia nieważności zostało wniesione po upływie terminu przewidzianego w art. 263 akapit szósty TFUE.
- 56 W tym względzie należy zauważyć, że – jak wskazuje Parlament – decyzja przewodniczącego Parlamentu stwierdzająca zaistnienie mobbingu została wydana w dniu 2 października 2018 r., podczas gdy niniejsza skarga została wniesiona w dniu 11 stycznia 2019 r., czyli ponad dwa miesiące po doręczeniu tej decyzji.
- 57 Na rozprawie Parlament wyjaśnił, że postępowanie dotyczące mobbingu zarzucanego posłom do Parlamentu Europejskiego zostało uregulowane w taki sposób, aby uwzględniało, po pierwsze, szczególną sytuację tych posłów, a po drugie, wyrażony przez prezydium Parlamentu zamiar angażowania się w sprawę dopiero po wniesieniu wewnętrznego odwołania od sankcji bez udziału w części postępowania dotyczącej stwierdzenia zaistnienia zjawiska mobbingu.
- 58 To właśnie z tych powodów postanowiono ustanowić procedurę składającą się z dwóch etapów, przy czym każdy z nich charakteryzuje się odrębnym systemem środków odwoławczych, gdyż – w odróżnieniu od decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu –

ustanowiony przez Parlament system umożliwia osobie oskarżonej o mobbing wniesienie do prezydium Parlamentu wewnętrznego odwołania od decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję.

59 Zdaniem Parlamentu wspomniany system opiera się, po pierwsze, na art. 166 i 167 regulaminu, a po drugie, na art. 12 regulaminu z dnia 14 kwietnia 2014 r., zmienionego w dniu 6 lipca 2015 r.

60 W tym względzie należy zauważyć, że art. 166 regulaminu, zatytułowany „Sankcje”, stanowi w ust. 1 akapit pierwszy:

„W przypadku poważnego zakłócenia obrad lub prac Parlamentu z naruszeniem zasad określonych w art. 11 Przewodniczący podejmuje umotywowaną decyzję w sprawie nałożenia odpowiedniej sankcji”.

61 Artykuł 167 regulaminu, zatytułowany „Wewnętrzne postępowanie odwoławcze”, stanowi:

„Zainteresowany poseł może na mocy art. 166 ust. 1–4 w terminie dwóch tygodni od otrzymania zawiadomienia o sankcji nałożonej przez Przewodniczącego wnieść do Prezydium wewnętrzne odwołanie wstrzymujące zastosowanie sankcji. W okresie nieprzekraczającym czterech tygodni od daty wniesienia odwołania lub, jeśli Prezydium nie zbierze się w tym czasie, na jego najbliższym posiedzeniu, Prezydium może uchylić, utrzymać w mocy lub zmienić wymiar nałożonej sankcji, nie naruszając przysługującego zainteresowanemu posłowi prawa do skorzystania z zewnętrznego postępowania odwoławczego. W przypadku braku decyzji Prezydium w wyznaczonym terminie sankcję uważa się za nieważną”.

62 Co się tyczy art. 12 przepisów z dnia 14 kwietnia 2014 r., w brzmieniu zmienionym w dniu 6 lipca 2015 r., stanowi on, co następuje:

„1. W świetle opinii [komitetu doradczego] Przewodniczący podejmuje umotywowaną decyzję stwierdzającą, czy doszło do zaistnienia zjawiska mobbingu. Przewodniczący informuje komitet na piśmie o środkach, jakie zamierza podjąć. Powiadamia o nich zainteresowane strony. Przed wydaniem decyzji stwierdzającej zaistnienie mobbingu Przewodniczący wysłuchuje zainteresowanego posła.

[...]

3. W stosownych wypadkach Przewodniczący nakłada na zainteresowanego posła sankcję zgodnie z art. 11 i 166 [regulaminu Parlamentu]. Wysłuchanie posła na podstawie ust. 1 jest równoznaczne z wysłuchaniem w rozumieniu art. 166 ust. 1 regulaminu [wewnętrznego]”.

63 Wbrew temu, co twierdzi Parlament, z powyższych przepisów nie wynika, że w przypadku gdy postępowania dotyczące mobbingu dotyczą posłów do Parlamentu Europejskiego, po pierwsze, muszą one kończyć się wydaniem odrębnych decyzji – w sprawie mobbingu i w sprawie sankcji, a po drugie, wydane w nich decyzje muszą podlegać dwóm odrębnym systemom środków odwoławczych.

64 Artykuł 166 regulaminu wewnętrznego i art. 12 przepisów z dnia 14 kwietnia 2014 r., w brzmieniu zmienionym w dniu 6 lipca 2015 r., przewidują bowiem jedynie, że w przypadku niewłaściwych działań wydaje się umotywowaną decyzję oraz istnieje możliwość nałożenia sankcji, nie wykluczając przy tym, że owe okoliczności, z założenia ściśle ze sobą związane, będą przedmiotem jednej i tej samej decyzji.

- 65 Również art. 167 regulaminu wewnętrznego ogranicza się tylko do określenia początku biegu terminu do wniesienia odwołania, precyzując, że termin ten biegnie od momentu nałożenia sankcji, i nie wykluczając, że w ramach decyzji, na mocy której nałożono tę sankcję, można również stwierdzać zaistnienie mobbingu.
- 66 Ponadto dokonane przez Parlament rozróżnienie między decyzją nakładającą sankcję a decyzją stwierdzającą zaistnienie mobbingu, przy założeniu, że może ono wynikać z przepisów przytoczonych w pkt 60–62 powyżej, wprowadza brak równowagi tych decyzji pod względem możliwości ich zaskarżenia, mimo że są one nierozzerwalnie ze sobą związane.
- 67 W tym względzie należy przypomnieć, że – jak podkreśliło prezydium Parlamentu w pkt 4 swojej decyzji – środki zaskarżenia muszą być „skuteczne”.
- 68 Wymóg ten został ustanowiony w art. 47 Karty praw podstawowych, zgodnie z którym każdy, czyje prawa i wolności zagwarantowane przez prawo Unii zostały naruszone, ma prawo do środka prawnego o takim właśnie charakterze.
- 69 Jak wskazuje Parlament, w wypadku niewniesienia przez posła do Parlamentu Europejskiego wewnętrznego odwołania od decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję, sąd Unii, do którego bezpośrednio zaskarżono taką decyzję, ma możliwość przeanalizowania, w ramach tego samego postępowania sądowego, zależności zachodzących między sankcją, okolicznościami faktycznymi i postępowaniem.
- 70 Z uwagi na obowiązek zapewnienia skutecznego charakteru środka zaskarżenia nie ma żadnego powodu, dla którego kontrola sądu nad decyzją przewodniczącego Parlamentu nakładającą sankcję powinna być odmienna w sytuacji, gdy przed skierowaniem sprawy do sądu poseł do Parlamentu Europejskiego wnosi wewnętrzne odwołanie od tej decyzji.
- 71 Skuteczność środka zaskarżenia wymaga bowiem, by – tak jak ma to miejsce w wypadku niewniesienia odwołania wewnętrznego od decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję – kontrola sądu Unii mogła obejmować zarówno decyzję w sprawie działań, jak i decyzję w sprawie sankcji, ponieważ sankcja jest zgodna z prawem tylko wtedy, gdy, po pierwsze, dane działania zostały stwierdzone, a powyższe stwierdzenie opiera się na wystarczających dowodach, po drugie, przyjęto właściwą kwalifikację prawną tych działań, a po trzecie, sankcja jest proporcjonalna do wagi tych działań, przy czym tylko przy obecności wszystkich tych elementów postępowanie w sprawie wydania decyzji jest wolne od wad.
- 72 Na istnienie nierozzerwalnych związków między stwierdzeniem zaistnienia mobbingu, sankcją i przebiegiem postępowania zwrócił zresztą uwagę sam przewodniczący Parlamentu. Z jednej strony wskazał on w pkt 7 swojej decyzji nakładającej sankcję, że „niniejsza decyzja nakładająca sankcję zostaje wydana w oparciu o wnioski i tezy decyzji stwierdzającej zaistnienie mobbingu”. Z drugiej strony, w pkt 11 tej decyzji, w którym opisano zależności między różnymi okolicznościami rozpatrywanej sytuacji, przewodniczący Parlamentu wskazał, że „ze względu na wagę działań [skarżącej], które miały charakter ciągły, powtarzający się i systematyczny i które świadczą o rażącym braku poszanowania wartości i zasad określonych w art. 11 ust. 3 regulaminu, nałożona sankcja „[była] właściwa i proporcjonalna do popełnionego naruszenia”.
- 73 W niniejszej sprawie jest zrozumiałe, że skarżąca, chcąc się bronić, skorzystała z przewidzianej w regulaminie możliwości wniesienia wewnętrznego odwołania od decyzji prezesa nakładającej sankcję.

- 74 Ze względu na konieczność zapewnienia skutecznego charakteru skargi do sądu Unii okoliczność ta nie może jednak skutkować pozbawieniem skarżącej prawa do kontroli sądowej, w ramach której zostaną zbadane wszystkie aspekty spornej sytuacji, przy uwzględnieniu nierozzerwalnych związków, jakie między nimi istnieją.
- 75 Ponadto gdyby skarżąca bezpośrednio zaskarżyła decyzję przewodniczącego Parlamentu stwierdzającą zaistnienie mobbingu do sądu Unii, prezydium Parlamentu musiałoby dokonać wyboru pomiędzy dwiema możliwościami, z których żadna nie byłaby satysfakcjonująca pod względem konsekwencji administracyjnych i sądowych. W ramach pierwszej z tych możliwości prezydium Parlamentu mogłoby wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie sankcji bez oczekiwania na orzeczenie sądu, w którym to przypadku skarżąca mogłaby zaskarżyć również tę decyzję, wskutek czego sąd prawdopodobnie połączyłby te dwie skargi do łącznego rozpoznania, a tym samym odroczyć badanie zgodności z prawem zjawiska mobbingu, które prezydium to winno przeprowadzić. W ramach drugiej możliwości prezydium Parlamentu mogłoby uznać za stosowne poczekać na orzeczenie sądu, w którym to wypadku narażałoby się na ryzyko braku możliwości skorzystania z uprawnienia do ponownego rozpatrzenia sankcji, ponieważ z jednej strony na mocy art. 167 regulaminu w braku decyzji prezydium Parlamentu po upływie czterech tygodni od wniesienia odwołania zaskarżona sankcja nałożona przez przewodniczącego Parlamentu staje się nieważna, a z drugiej strony z przepisów regulaminu nie wynika, że prezydium Parlamentu ma możliwość zawieszenia toczącego się przed nim postępowania w oczekiwaniu na wynik postępowania przed sądem.
- 76 W tych okolicznościach prawo do skutecznego środka prawnego w związku z zasadą prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości wymagają, aby w niniejszej sprawie sąd równocześnie rozpatrzył kwestię zgodności z prawem decyzji wydanych w ramach jednego i tego samego sporu, czyli, przekładając to na grunt niniejszej sprawy, decyzji stwierdzającej zaistnienie mobbingu i wydanej na jej podstawie decyzji nakładającej sankcję za ten czyn.
- 77 Tym samym należy uznać, że ponieważ decyzja przewodniczącego Parlamentu stwierdzająca zaistnienie mobbingu jest nierozzerwalnie związana z decyzją nakładającą sankcję, termin do wniesienia skargi o stwierdzenie nieważności pierwszej z tych decyzji rozpoczął swój bieg, tak jak w przypadku drugiej z nich, dopiero od chwili doręczenia decyzji prezydium Parlamentu wydanej w następstwie odwołania wewnętrznego na podstawie art. 167 regulaminu (zob. pkt 52 powyżej).
- 78 W konsekwencji należy uznać, że żądanie stwierdzenia nieważności decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu nie może zostać uznane za złożone z naruszeniem terminu, w związku z czym owo żądanie jest dopuszczalne.

5. Co do istoty

- 79 W ramach zarzutu pierwszego skarżąca podnosi, że w toku postępowania, które zakończyło się, po pierwsze, uznaniem jej działań za przejaw mobbingu, oraz po drugie, nałożeniem sankcji, nie miała ona dostępu, mimo złożenia stosownego wniosku, ani do dokumentów zawartych w aktach dochodzenia, ani do skarg złożonych przez obu AAP, ani do ich oświadczeń złożonych przed komitetem doradczym.
- 80 Parlament nie zgadza się z tymi stwierdzeniami.

a) W przedmiocie dopuszczalności zarzutu

- 81 Sąd zwrócił się do stron z pytaniem na piśmie, czy zasada „zgodności” między odwołaniem a skargą ma w niniejszym sporze zastosowanie oraz jaki byłby skutek jej ewentualnego zastosowania. Wspomniana zasada wymaga, pod rygorem niedopuszczalności, aby zarzuty lub zastrzeżenia sformułowane przed sądem Unii zostały wcześniej podniesione w ramach postępowania poprzedzającego wniesienie skargi lub by takie zarzuty lub zastrzeżenia ściśle łączyły się z krytycznymi uwagami sformułowanymi w tym samym kontekście.
- 82 Parlament odpowiedział, że gdyby powyższa zasada miała znajdować zastosowanie w niniejszej sprawie, zarzut dotyczący naruszenia prawa do obrony powinien zostać uznany za niedopuszczalny, ponieważ nie został podniesiony przez skarżącą w ramach jej odwołania wewnętrznego do prezydium Parlamentu.
- 83 Skarżąca nie zgadza się ze stanowiskiem Parlamentu.
- 84 Należy w tym względzie przypomnieć, że skarga opiera się na art. 263 TFUE, nie zaś na art. 270 TFUE.
- 85 Tymczasem zasada zgodności została sformułowana w kontekście sporów wnoszonych na podstawie tego ostatniego postanowienia oraz w związku z przewidzianym w regulaminie pracowniczym obowiązkiem wcześniejszego złożenia zażalenia, przy czym do tej pory ani Trybunał, ani Sąd nie rozszerzyły zakresu zastosowania tej zasady na skargi wnoszone na podstawie art. 263 TFUE i poprzedzone postępowaniem administracyjnym.
- 86 Gwoli ścisłości należy przypomnieć, że w kontekście art. 270 TFUE zasada zgodności uwzględnia szczególnie kontekst uregulowany w tym postanowieniu. Zgodnie z tym postanowieniem Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest właściwy do orzekania w każdym sporze między Unią i jej pracownikami, w granicach i na warunkach określonych w regulaminie pracowniczym urzędników Unii oraz warunkach zatrudnienia innych pracowników Unii, które w sposób wyraźny uzależniają dopuszczalność skarg do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, po pierwsze, od uprzedniego złożenia zażalenia, a po drugie, od wyraźnej lub dorozumianej decyzji odmownej wydanej przez organ powołujący.
- 87 W tym względzie należy również podkreślić, że ani regulamin Parlamentu, ani żaden inny akt mający zastosowanie w niniejszej sprawie nie uzależnia dopuszczalności skargi wniesionej do sądu Unii przez posła do Parlamentu Europejskiego od uprzedniego złożenia odwołania wewnętrznego w Parlamencie. W braku takiego aktu należy – w świetle prawa do skutecznego środka prawnego przewidzianego w art. 47 Karty praw podstawowych – umożliwić skarżące podniesienie wszelkich zarzutów przed sądem Unii, nawet jeśli nie uczyniła tego przed prezydium Parlamentu.
- 88 W niniejszej sprawie zastosowanie zasady zgodności jest tym mniej uzasadnione, że opisana przez Parlament procedura wewnętrznego odwołania, o której mowa w art. 167 regulaminu wewnętrznego, może dotyczyć wyłącznie sankcji. W tych okolicznościach poszukiwanie polubownego rozstrzygnięcia sporu nie może prowadzić do podważenia decyzji stwierdzającej zaistnienie mobbingu, która to decyzja może zostać zakwestionowana jedynie przed sądem, a zatem nie obejmuje całego sporu pomiędzy danym posłem a Parlamentem.

- 89 W każdym wypadku okoliczność, że skarżąca nie podniosła wcześniej argumentu dotyczącego prawa do obrony, nie miała wpływu na rozpoznanie odwołania wewnętrznego, ponieważ prezydium Parlamentu – jak wskazało w pkt 4 i 5 swojej decyzji – w chwili przyjęcia swojego stanowiska potwierdziło, że postępowanie nie było obarczone żadnym oczywistym uchybieniem, które mogłoby podważyć zgodność z prawem decyzji nakładającej sankcję (zob. podobnie i analogicznie wyrok z dnia 21 listopada 2000 r., Carrasco Benítez/Komisja, T-214/99, EU:T:2000:272, pkt 37, 38).
- 90 Należy wobec tego uznać, że z powodów przedstawionych powyżej zasada zgodności nie ma zastosowania do sporu takiego jak wniesiony do Sądu przez skarżącą i że w konsekwencji zarzutu pierwszego nie można uznać za niedopuszczalny ze względu na niepowołanie się przez skarżącą przed prezydium Parlamentu na naruszenie zasady poszanowania prawa do obrony w ramach odwołania wewnętrznego opartego na art. 167 regulaminu.

b) W przedmiocie zasadności zarzutu

- 91 Odnosząc się do zasadności zarzutu, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 41 ust. 2 Karty praw podstawowych prawo do dobrej administracji obejmuje między innymi prawo każdego do bycia wysłuchanym, zanim zostaną podjęte indywidualne środki mogące negatywnie wpłynąć na jego sytuację, prawo każdego do dostępu do akt swojej sprawy, przy poszanowaniu uprawnionych interesów poufności oraz tajemnicy zawodowej i handlowej, jak również obowiązek uzasadniania przez administrację swoich decyzji.
- 92 W wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI (C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 53) Trybunał przypomniał, że prawo do bycia wysłuchanym gwarantuje każdej osobie możliwość użytecznego i skutecznego przedstawienia jej stanowiska w trakcie postępowania administracyjnego przed wydaniem jakiejkolwiek decyzji, która mogłaby negatywnie wpłynąć na jej interesy.
- 93 Powołując się na art. 41 ust. 2 Karty praw podstawowych, Trybunał uznał, że w przypadku gdy osoba będąca ofiarą mobbingu wnosi skargę o stwierdzenie nieważności na decyzję oddalającą jej skargę na mobbing, komisja dochodzeniowa przed przekazaniem swoich zaleceń prezesowi instytucji, a w każdym razie przed wydaniem przez niego decyzji niekorzystnej dla skarżącej, jest zobowiązana do poszanowania jej prawa do bycia wysłuchanym w charakterze osoby składającej skargę (zob. podobnie wyrok z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 56).
- 94 Trybunał stwierdził też, że jako osoba składająca skargę skarżąca miała, w celu skutecznego przedstawienia swoich uwag, prawo do otrzymania przynajmniej streszczenia oświadczeń osoby oskarżonej o molestowanie i przesłuchanych świadków, w zakresie, w jakim oświadczenia te zostały wykorzystane przez komisję dochodzeniową w jej sprawozdaniu w celu sformułowania zaleceń dla prezesa danej instytucji, na których podstawie ten oparł sporną decyzję, przy czym przekazanie tego streszczenia powinno nastąpić z należyтым uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, uzasadnionych interesów poufności (zob. podobnie wyrok z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 57).
- 95 Stanowisko to zostało potwierdzone w wyroku z dnia 25 czerwca 2020 r., HF/Parlament (C-570/18 P, EU:C:2020:490, pkt 57–62), w którym Trybunał, opierając się na tym samym postanowieniu, orzekł w kontekście innego postępowania, które zakończyło się oddaleniem skargi na mobbing, że występując w charakterze osoby składającej skargę, ofiara mobbingu miała

prawo do otrzymania przynajmniej streszczenia zarówno opinii komitetu doradczego, jak i protokołów z przesłuchania świadków, ponieważ organ odpowiedzialny za ustalenie, czy doszło do mobbingu, oparł sporną decyzję na tych dokumentach.

- 96 W pkt 66 wyroku z dnia 25 czerwca 2020 r., HF/Parlament (C-570/18 P, EU:C:2020:490) Trybunał wyjaśnił, że w celu zapewnienia poufności zeznań oraz celów, które poufność ta chroni, można – upewniając się, że skarżąca została skutecznie wysłuchana przed wydaniem niekorzystnej dla niej decyzji – posłużyć się pewnymi technikami, takimi jak anonimizacja, a nawet ujawnienie istoty zeznań w formie streszczenia czy też zamaskowanie pewnych części tych zeznań.
- 97 W sprawach, w których zapadły wyroki z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI (C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 53) oraz z dnia 25 czerwca 2020 r., HF/Parlament (C-570/18 P, EU:C:2020:490) osoba domagająca się poszanowania prawa do bycia skutecznie wysłuchaną była, jak wskazano w pkt 93 i 95 powyżej, osobą składającą skargę, która uważała, że padła ofiarą mobbingu.
- 98 Różni się to od sytuacji rozpatrywanej w niniejszej sprawie, w której argument dotyczący niewystarczającego dostępu do akt sprawy został podniesiony nie przez osobę składającą skargę, lecz przez osobę oskarżoną o mobbing, na którą nałożono z tego powodu sankcję.
- 99 W takim wypadku z pełną mocą znajduje tu zastosowanie ogólna zasada poszanowania prawa do obrony, na którą również powołuje się skarżąca w ramach zarzutu pierwszego.
- 100 Na gruncie orzecznictwa owa zasada znajduje zastosowanie do każdego postępowania wszczętego przeciwko danej osobie i mogącego doprowadzić do wydania niekorzystnego dla niej aktu (zob. podobnie wyrok z dnia 16 maja 2012 r., Skareby/Komisja, F-42/10, EU:F:2012:64, pkt 46 i przytoczone tam orzecznictwo). Dotyczy to w szczególności przypadków, w których postępowanie może zakończyć się nałożeniem sankcji (wyrok z dnia 14 września 2010 r., Akzo Nobel Chemicals i Akcros Chemicals/Komisja i in., C-550/07 P, EU:C:2010:512, pkt 92). Owa podstawowa zasada prawa Unii musi być respektowana nawet wobec braku jakichkolwiek przepisów regulujących dane postępowania (wyroki: z dnia 10 lipca 1986 r., Belgia/Komisja, 234/84, EU:C:1986:302, pkt 27; z dnia 9 listopada 2006 r., Komisja/De Bry, C-344/05 P, EU:C:2006:710, pkt 37; z dnia 27 października 2016 r., EBC/Cerafogli, T-787/14 P, EU:T:2016:633, pkt 72).
- 101 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo do obrony, które obejmuje prawo do bycia wysłuchanym i prawo do dostępu do akt, jest częścią praw podstawowych stanowiących integralną część porządku prawnego Unii i wymienionych w Karcie praw podstawowych (zob. wyrok z dnia 10 września 2013 r., G. i R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 102 Zasada ta znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, ponieważ postępowanie wszczęte wobec skarżącej może zakończyć się, i zakończyło się, nałożeniem na posła do Parlamentu Europejskiego sankcji za mobbing.
- 103 W postępowaniu mającym na celu ustalenie, czy doszło do mobbingu, ogólna zasada poszanowania prawa do obrony wymaga – z zastrzeżeniem ewentualnych wymogów dotyczących poufności – przekazania osobie, której się stawia zarzuty, przed wydaniem niekorzystnej dla niej

decyzji, wszystkich zawartych w aktach sprawy dokumentów dotyczących tego mobbingu, zarówno przemawiających na jej korzyść, jak i na niekorzyść, oraz wysłuchania jej w ich przedmiocie.

- 104 Wymóg przekazania wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach sprawy został zresztą wyraźnie przewidziany w art. 3 ust. 1 załącznika IX do regulaminu pracowniczego w odniesieniu do osób, do których ma zastosowanie ten regulamin pracowniczy i wobec których toczy się dochodzenie dyscyplinarne prowadzone przez Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych (OLAF).
- 105 W niniejszej sprawie z akt sprawy i z rozprawy wynika, że chociaż w trakcie postępowania, które zakończyło się stwierdzeniem zaistnienia mobbingu i nałożeniem sankcji, skarżąca została poinformowana o treści skarg obu AAP pismem z dnia 23 lutego 2018 r., to nie miała ona dostępu ani do oświadczeń, które złożyli oni w dniu 27 lutego 2018 r. przed komitetem doradczym, ani do dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w szczególności wiadomości elektronicznych i tekstowych, mimo że informacje te zostały uwzględnione w celu stwierdzenia zaistnienia mobbingu i nałożenia sankcji na skarżącą.
- 106 Na rozprawie Parlament stwierdził, że przestrzegał zasady poszanowania prawa do obrony, ale nie był zobowiązany do zapewnienia skarżącej pełnego dostępu do akt sprawy. W każdym wypadku Parlament podnosi przede wszystkim, że w żadnym momencie skarżąca nie zażądała dostępu do akt sprawy. Dalej – przekazanie wiadomości elektronicznych i tekstowych, na których opierały się opinia komitetu doradczego i decyzja przewodniczącego Parlamentu, było utrudnione ze względu na poufny charakter tych dokumentów. Wreszcie przekazanie tych dowodów nie było konieczne, gdyż skarżąca była albo ich adresatką, albo autorką, w związku z czym znała ona ich treść.
- 107 Odnosząc się do pierwszego argumentu, należy przypomnieć, że wbrew temu, co utrzymuje Parlament, w ramach postępowania w sprawie mobbingu dostęp do akt nie może być uzależniony od wniosku zainteresowanej osoby. To bowiem do właściwego organu, który prowadzi postępowanie wszczęte w stosunku do tej osoby, spoczywa obowiązek poszanowania wszelkich koniecznych gwarancji, w szczególności gwarancji związanych z prawem do obrony, bez oczekiwania na złożenie wniosku w tym zakresie.
- 108 W odniesieniu do drugiego argumentu należy stwierdzić, że w swojej argumentacji Parlament ogólnie powołał się na konieczność ochrony osób, które złożyły skargę, czym uzasadnił ograniczenie dostępu do przedmiotowych dokumentów w rozpatrywanym postępowaniu, jednakże bez wskazania informacji, które ze względu na ich specyfikę wymagały zachowania poufności, ani też powodów, które by to uzasadniały.
- 109 W każdym wypadku należy przypomnieć, że poufność może zostać zapewniona poprzez wykorzystanie różnych technik, takich jak anonimizacja, ujawnienie istoty dokumentów zawartych w aktach sprawy w formie streszczenia czy też zamaskowanie pewnych ich części (wyrok z dnia 25 czerwca 2020 r., HF/Parlament, C-570/18 P, EU:C:2020:490, pkt 66).
- 110 Co się tyczy trzeciego argumentu, który zresztą pozostaje w sprzeczności z drugim, należy zauważyć, że aby móc przygotować swoją obronę, oskarżony powinien mieć możliwość dokładnego zapoznania się z dokumentami zawartymi w aktach sprawy, na których oparto zarzuty, jakie zostały sformułowane w dotyczących go decyzjach.

- 111 Na rozprawie Parlament stwierdził, że to w jego gestii leżało zidentyfikowanie informacji, które należy przekazać osobie oskarżonej o mobbing, w gestii tej osoby zaś spoczywała inicjatywa wystąpienia o dokumenty, na których te dowody się opierały, jeżeli uważała to za konieczne.
- 112 Nie można zgodzić się z tą argumentacją. W ramach postępowania w sprawie mobbingu właściwe organy mają obowiązek poinformowania zainteresowanego, z poszanowaniem ewentualnych wymogów poufności, nie tylko o okolicznościach, na których opierają się zarzuty mobbingu, lecz również o dowodach na poparcie tych zarzutów, takich jak te, które w stosownym wypadku pozwoliłyby na ich obalenie, przy czym zainteresowany sam powinien mieć możliwość zdecydowania, w jaki sposób przygotowywać i uzasadnić swoją obronę.
- 113 Tym samym argumenty, na które powołał się Parlament dla uzasadnienia odstąpienia od zasady poszanowania prawa do obrony w niniejszym przypadku, należy oddalić.
- 114 W konsekwencji należy stwierdzić, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia ogólnej zasady poszanowania prawa do obrony.

c) W przedmiocie konsekwencji naruszenia zasady poszanowania prawa do obrony

- 115 Zgodnie z orzecznictwem naruszenie prawa do obrony uzasadnia stwierdzenie nieważności decyzji wydanej w wyniku postępowania jedynie wówczas, gdyby w braku tej nieprawidłowości postępowanie mogło się zakończyć innym rozstrzygnięciem (wyrok z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 76).
- 116 Trybunał stoi na stanowisku, że wymóg ten jest spełniony, gdy skutek braku dostępu do dokumentów, które należało jej przekazać na podstawie przynależnego jej prawa do obrony, skarżąca nie mogła skutecznie przedstawić swoich uwag (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 77, 78; z dnia 25 czerwca 2020 r., HF/Parlament, C-570/18 P, EU:C:2020:490, pkt 73), co pozbawiło ją możliwości, nawet ograniczonej, zapewnienia sobie lepszej obrony (zob. podobnie wyrok z dnia 16 stycznia 2019 r., Komisja/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, pkt 56).
- 117 W takim wypadku nieprzekazanie akt sprawy, na których oparła się administracja, nieuchronnie bowiem wpływa, ze względu na ochronę wynikającą z prawa do obrony, na zgodność z prawem aktów wydanych w ramach postępowania mogącego zakończyć się dla skarżącej niekorzystnie (zob. podobnie wyroki: z dnia 4 kwietnia 2019 r., OZ/EBI, C-558/17 P, EU:C:2019:289, pkt 77, 78; z dnia 25 czerwca 2020 r., HF/Parlament, C-570/18 P, EU:C:2020:490, pkt 73).
- 118 W niniejszej sprawie z akt sprawy i z rozprawy wynika, że w trakcie toczącego się przeciwko niej postępowania skarżąca nie miała dostępu ani do oświadczeń złożonych przez obu AAP w dniu 27 lutego 2018 r. przed komitetem doradczym, ani do całości akt sprawy, w szczególności pełnej treści wiadomości elektronicznych lub tekstowych, na których opierały się zarzuty, mimo że informacje te zostały uwzględnione w kontekście stwierdzenia zaistnienia mobbingu i nałożenia sankcji.
- 119 W tym względzie należy przypomnieć, że definicja mobbingu w rozumieniu art. 12a ust. 3 regulaminu pracowniczego, która pokrywa się z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 przepisów z dnia 14 kwietnia 2014 r., zmienionych w dniu 6 lipca 2015 r., wymaga dokonania kwalifikacji czynów i działań urzędników i pracowników z uwzględnieniem ich kontekstu, co nie zawsze jest łatwe do

przeprowadzenia (zob. podobnie wyroki: z dnia 13 lipca 2018 r., SQ/EBI, T-377/17, EU:T:2018:478, pkt 99; z dnia 13 lipca 2018 r., Curto/Parlament, T-275/17, EU:T:2018:479, pkt 75).

- 120 W tych okolicznościach na podstawie orzecznictwa przypomnianego w pkt 115–117 powyżej należy uznać, że ze względu na brak pełnego dostępu do treści akt sprawy skarżąca została pozbawiona w niniejszej sprawie szansy na lepsze przygotowanie swojej obrony oraz że owa nieprawidłowość w nieunikniony sposób wpłynęła na treść decyzji stwierdzającej zaistnienie mobbingu i decyzji nakładającej sankcję.
- 121 Należy zatem ustalić, w jakim zakresie naruszenie zasady poszanowania prawa do obrony wpłynęło na zgodność z prawem poszczególnych zaskarżonych decyzji.

1) W przedmiocie decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu

- 122 Decyzja przewodniczącego Parlamentu stwierdzająca zaistnienie mobbingu jest pierwszą z decyzji wydanych po zakończeniu postępowania, które z powodu stwierdzonego powyżej naruszenia zasady poszanowania prawa do obrony było wadliwe.
- 123 Ponieważ decyzja ta została wydana mimo niedysponowania przez przewodniczącego Parlamentu informacjami i argumentami, które skarżąca mogłaby przedstawić, gdyby zgodnie z tą zasadą miała możliwość zapoznania się z dokumentami zawartymi w aktach sprawy, na których zamierzał się oprzeć, należy stwierdzić jej nieważność.

2) W przedmiocie decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję

- 124 Jest oczywiste, że stwierdzone powyżej naruszenie zasady poszanowania prawa do obrony wpływa też na zgodność z prawem decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję. Decyzja ta została bowiem wydana na podstawie zarzucanego skarżącej mobbingu, który został stwierdzony z naruszeniem zasady poszanowania prawa do obrony.
- 125 W konsekwencji wskutek naruszenia zasady poszanowania prawa do obrony należy stwierdzić nieważność decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję.

3) W przedmiocie decyzji prezydium Parlamentu

- 126 Zdaniem Parlamentu decyzja prezydium Parlamentu dotyczy wyłącznie sankcji, w związku z czym naruszenie zasady poszanowania prawa do obrony w kontekście decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu nie może mieć wpływu na tę decyzję.
- 127 Należy podkreślić, że decyzja prezydium Parlamentu utrzymała w mocy decyzję przewodniczącego Parlamentu nakładającą sankcję oraz została wydana w związku z mobbingiem, którego stwierdzenie jest wadliwe wskutek naruszenia zasady poszanowania prawa do obrony. Niezgodność z prawem tego stwierdzenia siłą rzeczy skutkuje więc niezgodnością z prawem decyzji prezydium Parlamentu.

- 128 Prawdą jest, że w swojej decyzji prezydium Parlamentu ograniczyło obowiązki ciążące na nim w kontekście odwołania wewnętrznego na podstawie art. 167 regulaminu, wskazując w jej pkt 4, po pierwsze, że „jego kompetencje ograniczają się do ponownego zbadania samej sankcji”, a po drugie, nie obejmują kontroli „zasadności” decyzji w sprawie mobbingu lub „okoliczności” leżących u podstaw decyzji nakładającej sankcję.
- 129 Niemniej jednak w tym samym pkt 4 swojej decyzji prezydium Parlamentu przyznało, że zbadało prawidłowość postępowania zakończonego wydaniem decyzji w sprawie mobbingu.
- 130 Prezydium Parlamentu wskazało bowiem, że „w trosce o zapewnienie skutecznego środka odwoławczego postanowiło skontrolować, czy zaistnienie mobbingu zostało stwierdzone prawidłowo, a konkretniej rzecz ujmując – czy przeprowadzone postępowanie nie było wadliwe ze względu na oczywiste uchybienia mogące podważyć zgodność z prawem decyzji nakładającej sankcję”.
- 131 Podobnie w pkt 5 swojej decyzji prezydium Parlamentu potwierdziło prawidłowość postępowania z uwagi na niewystąpienie żadnego uchybienia podważającego zgodność z prawem decyzji stwierdzającej mobbing oraz decyzji nakładającej sankcję. Prezydium Parlamentu stwierdziło bowiem, że „z tego powodu doszło do wniosku, że stwierdzenie mobbingu przez przewodniczącego Parlamentu nastąpiło prawidłowo i że przeprowadzone postępowanie było pozbawione uchybień mogących podważyć zgodność z prawem decyzji nakładającej sankcję”.
- 132 Decyzja prezydium Parlamentu opiera się zatem na ocenie, która z powodów przedstawionych w pkt 91–114 została przeprowadzona z naruszeniem zasady poszanowania prawa do obrony.
- 133 W związku z naruszeniem tej zasady należy w rezultacie stwierdzić nieważność tej decyzji.

4) Wniosek dotyczący żądania stwierdzenia nieważności

- 134 W świetle powyższych rozważań, bez konieczności badania pozostałych zarzutów szczegółowych zawartych w zarzucie pierwszym, pozostałych zarzutów podniesionych przez skarżącą, jej wniosków o przedstawienie dowodów i wniosków dowodowych ani jej wniosków o zastosowanie środków organizacji postępowania i o przeprowadzenie środków dowodowych, należy stwierdzić nieważność decyzji przewodniczącego Parlamentu stwierdzającej zaistnienie mobbingu, decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję oraz decyzji prezydium Parlamentu.

C. W przedmiocie wniosku o zastąpienie nałożonej na skarżącą sankcji dyscyplinarnej sankcją przewidzianą w art. 166 ust. 4 lit. a) regulaminu

- 135 W swoich żądaniach skarżąca wniosła do Sądu, tytułem żądania ewentualnego, o „stwierdzenie, że nałożona na nią sankcja dyscyplinarna jest zbyt daleko idąca i nieproporcjonalna, a w konsekwencji zastąpienie jej sankcją przewidzianą w art. 166 ust. 4 lit. a) regulaminu wewnętrznego”. Sankcją przewidzianą w tym ostatnim przepisie jest nagana.
- 136 Ponieważ żądanie, o którym mowa w pkt 135 powyżej, ma charakter subsydiarny w stosunku do żądania stwierdzenia nieważności, które to żądanie zostało uwzględnione, nie ma potrzeby orzekania w przedmiocie tego żądania.

D. W przedmiocie żądania naprawienia szkody

1. W przedmiocie żądania odszkodowawczego

- 137 Skarżąca wnosi w skardze o zasądzenie od Parlamentu kwoty 50 000 EUR albo kwoty wyższej bądź niższej, którą Sąd określi zgodnie z zasadą słuszności, w związku z działaniami przewodniczącego Parlamentu i członków jego prezydium. Nałożona na nią sankcja wyrządziła jej znaczącą krzywdę nie tylko ze względu na jej niesprawiedliwy charakter, ale też z uwagi na jej nagłośnienie w mediach nie tylko w Parlamencie, lecz również w państwach członkowskich.
- 138 W replice skarżąca wskazała, że doznała trzy rodzaje uszczerbków, a mianowicie, po pierwsze, szkodę majątkową wynikającą z utraty dziennej diety na utrzymanie przez okres 12 dni oraz z konieczności korzystania z pracy jednej tylko akredytowanej asystentki parlamentarnej, po drugie, krzywdę wynikającą z pogorszenia się jej wizerunku w związku z rozgłosem medialnym, jaki towarzyszył nałożeniu na nią sankcji, a po trzecie, krzywdę wynikającą z usunięcia jej z Ruchu Pięciu Gwiazd.
- 139 Parlament uważa, że żądanie skarżącej należy, tytułem głównym, odrzucić jako niedopuszczalne, a tytułem ewentualnym – oddalić jako bezzasadne.
- 140 W tym względzie należy przede wszystkim zauważyć, że naprawienie szkody majątkowej wynikającej z utraty dziennej diety na utrzymanie przez 12 dni jest możliwą konsekwencją stwierdzenia nieważności decyzji przewodniczącego Parlamentu nakładającej sankcję i decyzji prezydium Parlamentu. W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 266 akapit pierwszy TFUE w przypadku orzeczenia o nieważności aktu przyjętego przez instytucję jest ona zobowiązana do podjęcia środków, których wymaga wykonanie wyroku stwierdzającego nieważność. W ramach podziału kompetencji między władzą sądowniczą a władzą administracyjną instytucja będąca autorem aktu, którego nieważność stwierdzono, jest zobowiązana do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku stwierdzającego nieważność (zob. wyrok z dnia 5 września 2014 r., *Éditions Odile Jacob/Komisja*, T-471/11, EU:T:2014:739, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 141 Dalej, odnosząc się do okoliczności, że skarżąca musiała korzystać z pracy jednej tylko akredytowanej asystentki parlamentarnej, należy stwierdzić, że przyjęcie przez instytucję przepisów w celu odseparowania osób, które skarżą się na mobbing, od osoby oskarżonej o mobbing, nie jest niezgodne z prawem.
- 142 W pozostałym zakresie żądania skarżącej mają na celu uzyskanie zadośćuczynienia za krzywdę.
- 143 W tym względzie należy przypomnieć, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem stwierdzenie nieważności aktu obciążonego wadą niezgodności z prawem stanowi samo w sobie stosowne i co do zasady wystarczające zadośćuczynienie każdej krzywdzie, jaką taki akt mógł spowodować (wyroki: z dnia 9 lipca 1987 r., *Hochbaum i Rawes/Komisja*, 44/85, 77/85, 294/85 i 295/85, EU:C:1987:348, pkt 22; z dnia 9 listopada 2004 r., *Montalto/Rada*, T-116/03, EU:T:2004:325, pkt 127), chyba że skarżący wykaże, iż doznał krzywdy dającej się oddzielić od niezgodnego z prawem działania stanowiącego podstawę stwierdzenia nieważności, której nie można w pełni zadośćuczynić w drodze tego stwierdzenia nieważności (wyrok z dnia 31 maja 2018 r., *Korwin-Mikke/Parlament*, T-352/17, EU:T:2018:319, pkt 78).

- 144 W niniejszej sprawie stwierdzenie nieważności zaskarżonych decyzji należy uznać za wystarczające, tym bardziej że rozstrzygnięcie Sądu w przedmiocie zarzutu dotyczącego naruszenia zasady poszanowania prawa do obrony nie przesądza o ewentualnym zaistnieniu mobbingu.
- 145 Tytułem uzupełnienia należy zauważyć, że skarżąca nie przedstawiła, zgodnie z przepisami regulującymi postępowanie przed Sądem, dowodów świadczących o odpowiedzialności Parlamentu za krzywdę, jakiej miała doznać.
- 146 Tymczasem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem aby spełnić wymogi określone w art. 76 lit. d) regulaminu postępowania, skarga zawierająca wniosek o naprawienie szkody wyrządzonej potencjalnie przez instytucję Unii musi zawierać elementy pozwalające na identyfikację działań, które skarżący zarzuca instytucji, powodów, dla których uznał on, że istnieje związek przyczynowy między tymi działaniami a szkodą, którą, jak twierdzi, poniósł, jak również charakteru i zakresu szkody (zob. wyrok z dnia 20 lipca 2017 r., ADR Center/Komisja, T-644/14, EU:T:2017:533, pkt 66 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 147 W niniejszej sprawie skarżąca nie wyjaśniła w skardze, na czym polegały „działania przewodniczącego Parlamentu i członków jego prezydium”, które miały wyrządzić jej krzywdę, ani związku przyczynowego między tymi działaniami a tą krzywdą. Nie wyjaśniła też uszczerbku, jaki miała ponieść w sferze osobistej.
- 148 Ponadto zgodnie z art. 85 ust. 1 regulaminu postępowania „dowody i wnioski dowodowe przedstawia się w ramach pierwszej wymiany pism procesowych”.
- 149 W niniejszej sprawie skarżąca nie przedstawiła dowodów na swoją krzywdę w załączniku do skargi, mimo że poprzedzają one jej złożenie. Poszczególne publikacje, na które się powołuje, pochodzą bowiem z października 2018 r., zaś decyzja, na mocy której została usunięta ze swojej partii, pochodzi z dnia 31 grudnia 2018 r.
- 150 Prawdą jest, że zgodnie z art. 85 ust. 2 regulaminu postępowania „strony główne mogą przedstawiać na poparcie swojej argumentacji nowe dowody lub wnioski dowodowe w replice i duplice, o ile opóźnienie w ich złożeniu jest uzasadnione”.
- 151 Należy jednak stwierdzić, że skarżąca nie wskazała powodów, dla których do przedstawienia jej dowodów doszło po terminie.
- 152 W tych okolicznościach żądanie odszkodowawcze skarżącej należy oddalić.

2. W przedmiocie pozostałych żądań naprawienia szkody

- 153 W pkt 63 skargi skarżąca wnosi do Sądu o „zobowiązanie Parlamentu do podjęcia środków zaradczych polegających [...] na ogłoszeniu wydanego wyroku na posiedzeniu plenarnym Parlamentu [...] oraz przekazaniu przez Parlament informacji najważniejszym agencjom informacyjnym, we własnym zakresie i na własny koszt [...], a także zamieszczeniu odpowiednich komunikatów w mediach w celu zrehabilitowania wizerunku skarżącej w oczach opinii publicznej”. W żądaniach skargi skarżąca wniosła też do Sądu o zobowiązanie przewodniczącego Parlamentu do ogłoszenia na posiedzeniu plenarnym informacji o naprawieniu jej szkody.

- 154 Jak podkreśla Parlament, sąd Unii nie może bez wchodzenia w zakres kompetencji władzy administracyjnej kierować do instytucji lub organów Unii nakazów podjęcia konkretnych działań (zob. podobnie wyrok z dnia 15 stycznia 2019 r., HJ/EMA, T-881/16, niepublikowany, EU:T:2019:5, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 155 Zgodnie z orzecznictwem zasada ta nie tylko skutkuje oddaleniem – ze względu na brak właściwości Sądu – żądań sformułowanych w skardze o stwierdzenie nieważności i mających na celu zobowiązanie pozwanej instytucji lub pozwanego organu do podjęcia środków, które zapewnią wykonanie wyroku stwierdzającego nieważność, lecz co do zasady stosuje się również do skargi o odszkodowanie, w ramach której strona skarżąca wnosi o zobowiązanie instytucji do podjęcia konkretnych działań w celu naprawienia dochodzonej szkody (zob. podobnie wyrok z dnia 15 stycznia 2019 r., HJ/EMA, T-881/16, niepublikowany, EU:T:2019:5, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 156 Żądania naprawienia szkody polegające na „ogłoszeniu wydanego wyroku na posiedzeniu plenarnym Parlamentu [...] oraz przekazaniu przez Parlament informacji najważniejszym agencjom informacyjnym, we własnym zakresie i na własny koszt [...], a także zamieszczeniu odpowiednich komunikatów w mediach w celu zrehabilitowania wizerunku skarżącej w oczach opinii publicznej” należy zatem oddalić.

IV. W przedmiocie kosztów

- 157 Zgodnie z art. 134 § 1 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 158 Zgodnie z art. 134 § 2 regulaminu postępowania jeżeli więcej niż jedna strona przegrała sprawę, Sąd rozstrzyga o podziale kosztów.
- 159 Zgodnie z art. 135 regulaminu postępowania jeżeli wymagają tego względy słuszności, Sąd może zdecydować, że strona przegrywająca sprawę pokryje własne koszty i zostanie obciążona tylko częścią kosztów poniesionych przez stronę przeciwną, a nawet że nie zostanie nimi obciążona w ogóle.
- 160 W niniejszej sprawie względy słuszności przemawiają za tym, aby mimo oddalenia żądania skarżącej o naprawienie szkody Parlament został – ze względu na nieuwzględnienie przeważającej części jego argumentacji – obciążony wszystkimi własnymi kosztami oraz kosztami poniesionymi przez skarżącą.

Z powyższych względów

SĄD (czwarta izba w składzie powiększonym)

orzeka, co następuje:

- 1) Stwierdza się nieważność decyzji prezydium Parlamentu Europejskiego z dnia 2 października 2018 r. stwierdzającej, że działania Giulii Moi w stosunku do jej dwóch akredytowanych asystentów parlamentarnych stanowią przejaw mobbingu, decyzji przewodniczącego Parlamentu z dnia 2 października 2018 r. o nałożeniu na G. Moi, w charakterze sankcji za jej działania w stosunku do jej dwóch akredytowanych**

asystentów parlamentarnych, które zostały uznane za przejaw mobbingu, utraty prawa do otrzymywania dziennej diety na utrzymanie przez okres 12 dni, oraz decyzji prezydium Parlamentu z dnia 12 listopada 2018 r. w sprawie odwołania wewnętrznego wniesionego przez G. Moi w dniu 16 października 2018 r. na podstawie art. 167 regulaminu Parlamentu.

2) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona

3) Parlament zostaje obciążony kosztami postępowania.

Gervasoni

Madise

Nihoul

Frendo

Martín y Pérez de Nanclares

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 3 lutego 2021 r.

Podpisy

ⁱ — Decyzją sekretarza podjętą na podstawie przepisów o ochronie danych osobowych przetwarzanych w ramach postępowania przed Sądem w wersji jawnej wyroku została pominięta jedna z danych osobowych i zastąpiona adnotacją „dane osobowe”